

Kukorelly Endre

Egész, részletek, rész, részletezés

„Amíg diák voltam, magam is szorgalmasan »tornáz«-tam”

Mező Ferenc: *Az olympiai játékok története*¹

„Munka után jólesik a pihenés és szórakozás. Én minden nap legalább egy óra hosszat sétálok. A séta felüdíti az ember tagjait. A testgyakorlat felüdíti az ember tagjait. Nagyon egészséges reggel, fölkelés után néhány szabadgyakorlatot: kar-, láb- és törzsgyakorlatot végezni. Én ilyenkor súlyzót is használok. A tornatermekben és tornatereken szerek is vannak.”

Dr. Wilhelm Tolnai: *Ungarisch – deutsches Gesprächsbuch*

„Aki azt mondja, hogy ellenzője vagyok az egészséges sportnak: hülye.”

Szabó Dezső

10 ezer méteres úszás. Az hosszúkás. A nem tudom a nevét magyar fiatalember feladja, egyszerűen nem ússza végig. Legalább úszta volna végig! Minek úszná végig, egyrészt nettó örület tíz kilométert úszni a „tajtékzó örvényben”, mint a Briant nevű kisfiú Verne Kétévi vakációjában, de akkor minek ment ki Pekingbe? És ha kiment, miért nem ússza le? Vagy ez a hülyeség? Közben elfelejtettem, hogy mi a másrészt – végre is ingyenes kínai utazás, úszkált is, bár nem sokat láthatott az egészből, akkora a szmog. A vízilabdások a döntőben az USA-t verték, Janics Natasa/Kovács Katalin is, Vajda Attila is nyert, Cseh László háromszor második. Pekingi olimpia, 2008. augusztus 8–24.

„Csak abban lehet reménykedni, hogy esik az eső”, reménykedik a kommentátor. Nem kommentálnám. Azt hiszem, Buzgó József az öttusalovaglásnál. „Eddig rosszul ment, de szerencsére kitűnő lovasok a fiúk”, mondja, ami igaz lehet, csak mikor sorra lepottyannak a lóról, miért nem mond ez ügyben semmit?

¹ Budapest, Országos Testnevelési Tanács, 1929. A könyv az 1928-as amszterdami olimpián aranyérmet nyert. „Augusztus 2-án délután, röviddel a szellemi versenyek eredményének kihirdetése után ismét felkúszott a magyar lobogó az árbocra, amikor Szepes Béla a gerelyvetésben a második helyre jutott. Három nappal később újból felharsant a Himnusz s a keryx [Kajdászó: kikiáltó, hangosan kiabáló-áruhirdető. „A praeco (keryx) értelemben használok e szót, mely Marktschreier Balagi szerint”, így Arany János, egy, a *Toldi szerelméhez* fűzött jegyzetében] országnak-világnak hirdette, hogy a magyar Keresztes Lajos a könnyűsúlyú birkózás olimpiai bajnoka; Papp László ugyanekkor második helyen végzett a kisközépsúlyban. Az utolsó héten szerencsés kezdet után szerencsétlenül végeztek vízipólóink, amennyiben a Barta István, Halasy Olivér, Homonnai Márton, Ivády Béla, Keserű Ferenc, Keserű Alajos és Vérlessy József összeállítású csapat a döntőben meglepetésszerűen a második helyre szorult a németek mögött. [2-5 lett. Komjádi Béla ezután úgy készítette föl őket a 32-es Los Angelesi olimpiára, hogy biztosan nyertek. K. E.] Balsorsukért bőségesen kárpóoltak bennünket az utolsó napok. Kotsis Antal olimpiai bajnok lett a légsúlyú ökölvívásban, a Garai János, dr. Gombos Sándor, Glykais Gyula, Petschauer Atilla [Sic!], vitéz Rády József, vitéz Terstyánszky Ödön együttes, különösen Petschauer heroikus munkája révén, visszaszerezte számunkra a kardvívó-hegemoniát, Bárány Istvánnak a 100 méteres úszásban elért második helyezése gyönyörűséggel töltötte el minden magyar lelkét, s végezetül vitéz Terstyánszky Ödön [Petschauer legyőzésével. K. E.] a világnak talán eddig legkitűnőbb kardvívógárdájára fölött diadalmaskodott.” Aztán Mező köszönetet mond Horthynak, ami így, a munkaszolgálatban 39 évesen elpusztult Petschauer Attilával együtt, innen olvasván, erős.

Hosszútávfutó kenyai nők. Egyik kenyai törökké vált a kenyai konkurencia miatt. Csontkollektiók futnak, muszáj nézni, olimpia. Papp Krisztina az elődöntőben bőven leszakadva a 17. A selejtezőben lett tizenhetedik, de akkor miért indítjuk? Nem tehet róla, és végül ő is közelről nézi az olimpiát, már megérte nekünk, hátha élvez belőle valamit. Ki tehet ezekről, úgy értem, ki-mi mozgatja, milyen érdekek? Nyer az egyik kenyai, mutatják közelről, halálfej. Nézed.

Magadat nézed, odaképzeled magad, magadra bámulsz, akkor hát ott az te lennél? Nem szép, amit látsz. Reménytelen, félreértés, hamis, de képes vagy-e még így nézni, ilyen hirtelen, mint akit megleptek, vagy hozzászoktál, mert mindig ugyanaz megy? „Az ember a nem változatos csúfságot nem képes elviselni: ha csak egyetlen pillanatra nem egyébként elfelejti vagy tagadja minden esetben.” Hosszú pillanat. „Aki olyannak akarja látni önmagát, amilyen, annak meg kell tanulnia, hogyan lepje meg önmagát fátyálával a kézben. Mert a szellemi dolgokkal hasonló a helyzet, mint a testiekkel: aki rendszeresen látja magát a tükörben, megfedkezük csúfságáról” (Nietzsche).

Sporthír az, hogy Czink Melinda ennyi és ennyire kikapott ettől és ettől az iksz dollár összdíjazású tenisztornán. Még csak az se mondható, hogy kit érdekel, akit érint, odafigyelhet ilyen *kikapós hírekre is. A tenisz (is) pénzügy, fiatalemberek járnak körbe-körbe a világot, és addig keresnek pénzt, amíg találnak, korrekt. Következő hír a Gödöllő női röplabdacsapata, röpis csajok tökéletes popsival, remek sport. Kutya sem nézi őket. A világ összes női röplabdása összesen nem keres annyit, mint egy élteniszes, ez jó vagy rossz, ki-ki döntse el.*

Viszont létezik olyan, hogy női súlyemelés. Kínai versenyző emel, olyan széles a nyaka, mint a feje. Rajzfilmfigura. Ezt ki a vér találta ki! Kicsoda találta fel és kik okézták le, hogy, úgymond, ha létezik *ffi súlyemelés, akkor létezzen női súlyemelés, mert ha nem, az diszkrimináció meg szexizmus. Ez a cinizmus megy, jó, de miért kell bebugyolálni eszmével? Olimpiai Eszme és Női Súlyemelés jegyesek, minden külön értesítés helyett.*

Kézilabdázó lányok extázisban, nem rossz látvány. Az innen szép veszteni projektet gyakorolják. Híve vagyok a sportnak. A női versenysport – a legfinomabban fogalmazva – félreértés. Ebből a félreértésből milliók – és milyen jól – megélnék, nem csak nők, és éljenek meg, semmi vész, csak úgy mondom, győztesek (már végre)k kézisek, hajrá Egérke, (és) így tovább. Nem beszélve arról, hogy 200 női mell!

Ha nők verekednek, az ----- „A néhány évszázados nevelés eredményeképpen a nőkből mindent lehet csinálni, még férfit is, persze nem nemi értelemben dehogynem, de minden értelemben. E befolyás hatására a nők magukra öltik az összes férfias erényt, de a férfiak jellemző gyengéit és hibáit szintén átvesszik, mégpedig jó sokat, amennyit csak tudnak.” Kivetkőzik magából, ez tetszik? Tetszik. Szűzmária, kézis csajok, ahogy kivetkőznek magukból, apám, nem hiszed el! Állat. Ki van hozva belőlük a' állat, kész vagyok, tisztára férfiak, baszd meg. Néhány napja láttam két nőt verekedni a Rózsa utcában, az nagyon ----- „a harag tölti majd be a tulajdonképpeni férfias affektus szerepét.” Nemcsak híve vagyok a sportnak, hanem szurkoló is, szívdobogást kapok izgalmamban. Bárkit leverek pingpongban, szombatunként focizom volt egyetemi csoportársaimmal és azok gyerekeivel, drukkolok a Ferencvárosnak, ha hagyja, szervezem az írók futballcsapatát, és várom a szponzorokat, mert ha van olyan, hogy profi, akkor legyen. Létezik olyan, hogy női súlyemelés?

Sőt, van olyan, hogy női torna! Fél évszázada csinos, huszonegykét-öt-hat éves nők

tornászok, hajladozván kecsesen, fél lábon billegtek, ugrottak egy szaltót, volt cicijük és derekuk à la Ducza Anikó (1964, Tokió). Hosszas comb, kerek hátsó. Aztán kezdett változni a dolog, Nadia Comăneci még bomba tinédzser volt (1976, Montreal), most rövid, egybetestű cirkuszi akrobaták pattognak a szőnyegen. Kifejezetten pattognak hármasszaltó-sorozat közben, pattogás nélkül nem menne a szaltózás. Rémisztő.

Nem értek hozzá.

Állítólag a terhelhetőség kedvéért visszatartják a menstruációjukat, és ha nem paríroznak, megverik őket az öltözőben. Amerikai lány – Kerri *You Can Do It Strug* – törött lábbal ugrik, ennek hány éve is? 4 vagy 8? Látom magam előtt. Az edzője viszi le ölben, általános diadal, hősiesség, helytállás, csupa magasztos dolog, pillanatnyi kétely nem merült fel, mert bajnok lett. A jóember, ez az edző erdélyi magyar,² a mi dicsőségünk, ugye, ráadásul. A lányok a sok visszatartástól, fizikai igénybevételtől alacsonyok maradnak, húszéves korukra nincs ép izületük. Két helyes pofi, Ónodi Henrietta és Egerszegi Krisztina olimpiai bajnokok állnak egymás mellett, Ónodi a derekáig ér Egerszeginek. Mindehhez, már mondtam, nem értek. Nem foglalkoztam vele, nulla szakirodalom, meg tudok csinálni egy kézállást, és nem akarok okoskodni, nézem, mert közvetítik, lelkes szakkomentálással.

Noha el lett határozva, hogy lehetőleg nem nézem, és semmiképp sem hallgatok oda. Ahogy a rebegő hangú tévés *doyen sportriporter giccmester* égerkézlik. *Ahogy az Egér pártrendezvényen emelvénydísz.*

„Miltiadész, Küpszelosz fia – aki különben díjat nyert Olümpiában a négyesfogatával” – így Hérodotosz.³ Az első olimpiát – biztos adat, a görög időszámítás kezdete – Kr. e. 776-ban rendezték. Fönnmaradt a nyertesek névsora: az első a stadionfutásban győztes Koroibosz. A krotóni Milón először a fiúk versenyében győzött birkózásban, 532-től öt alkalommal nyert – és mindig *periodonikész, körgyőztes is: az összes versenyt (az Apollón tiszteletére rendezett püthóit Delphoiban hétszer, a Poszeidónnak ajánlott iszthmoszit Korinthoszban tízszer, az olümpiaihoz hasonlóan Zeusz tiszteletére tartott nemeait kilencszer) megnyerte. A rodoszi Leónidasz triasztész, három olimpián 12-szer győztes: stadionfutás (aulosz, cső),⁴ kettős stadionfutás (diaulosz dupla cső, kb. 400 m), fegyveres futás (hoplitodromia; sisakkal és pajzsral, meztelenül futottak 800 métert; ennyi a perzsa íjászok lőtávolsága). Az Iliászból megfogalmazódó agonilitás – ahogy Akhilleusz mondja: „legyek első mindig, a többi fölé kimagasló” – a görög kultúra alapszámja. A vereség szégyen, csak a győzteseket tartották számon. De őket számon tartották. „Az aranyból és elefántcsontból faragott asztalt kereste a tekintetével minden egyes hellén, ott heverték ugyanis a győzteseknek járó koszorúk, és ott*

² Károlyi Béla, 1996, Atlanta.

³ Hérodotosz: *A görög-perzsa háború, Harmadik Könyv 36, Budapest, Európa, 1989. Muraközy Gyula fordítása. Számos történelmi hőst és olimpiai győztest sorol. „Élt egykor egy Külön nevű athéni ember, aki az olümpiai versenyjátékokon győzelmet aratott. Ez az ember türannosz szeretett volna lenni”, el akarta foglalni az Akropoliszt, de megölték, annak ellenére, hogy „oltalomkereső gyanánt az istennő oltárához menekült”. Ötödik Könyv 71.*

⁴ Ez számított az utolsó ókori olimpiáig, Kr. u. 393-ig (ekkor Nagy Theodosius császár – akire a milánói püspök, a később Augustinust is megkeresztelő Szent Ambrus volt nagy hatással – túl pogánynak tartva, betiltotta) a legfontosabb versenynek [dromosz]. A sztadión hossza Sztrabón szerint Héraklész lába méretének négyszázszorosa. A puritánok „a XVII. század elején elégették I. Jakab angol uralkodó *Book of Sports* című könyvét, mert a vasárnap szentgénének megsértését látták abban, ha valaki a hét egyetlen szabad napján sportol”. Wolfgang Behringer: *A sport kultúrtörténete az ókori olimpiáktól napjainkig*, Budapest, Corvina, 2014, 72. Győri László fordítása.

*magaslott a templomok között a sudár olajfa, amelynek ágából fonták őket.*⁵ Olajágkoszorút kaptak. És nagyjából megkaptak mindent.

Kihallatszik az autókból a himnusz, nyilván megint aranyat nyertünk. Diszkosz. Vagy kalapács? Nem mondom, hogy nem örülök – de *minek örülök? Inkább csodáld meg újra Mürón Diszkoboloszának egyik római márványmásolatát! Aztán jön az, hogy a nehézatléta fiúknak vizeleti nehézségei támadnak. Az érintetteken kívül kutyát sem izgatnak a nem-látványsportok eredmény(telenség)ei, a doppingbotrány viszont mindenki kajánságát kiváltja. Kedves, középkorú nő, nem nézek utána, melyik lövőszámban, hibátlanul teljesít.*⁶ Mutatják a tévében. Senki nem nézi. Semmit sem látni. Emberek lőnek kettőt, de mire? Eltalálta? Korongokat lök az égbolt felé egy gép, arra tüzelnek, sport, a célbalövés sport. A hógolyódobálás (miért) nem sport? Iskolából jövet a Köröndnél hógolyóztunk az Andrassy úton, át az úttesten, tizenegy éves idióta sportolók. Benyomtam egy Warszawa szélvédőjét. Kétségbeesett futás a Rózsa utcán a Szondy irányába, mintegy föltalálva a hógolyó-célbadobás–hazafutás biatlont,⁷ rögtön világsúccsal. Lehet, hogy Pobjeda volt.

A vívás igazi sport. Szcafanderben vívnak, így legalább minden találatot precízen kijelez a gépezet. De nem működik tökéletesen, és a néző ugyanúgy nem lát semmit, akárhogy lassítják. Mint a koronglövészet. Nincs néző. Vívтам egy évig az Újpestben, közel volt hozzánk, az Újpest nem Újpesten volt, hanem Terézvárosban, az Eötvös utcában. Aztán elvitt az apám a Fradi futballtoborzójára. *A három testőr, Egri csillagok, Robin Hood. Vívás szcafanderben vagy vívás vérig, az két dolog.*

Kemény Dénes arca a türkmén csapat elleni meccsen. Vagyis arcai. Vagy kazah. Nem, mégis az arca, mert bármilyen arcot vág, ugyanaz marad, Kemény, engesztelhetetlen, eltökélt. Győzni kell, nem vitás, az olimpia világháború. A szabály által kizárt víz alá nyomás, rúgás, orrba vágás, tökcavarintás, hereszakítás a vízilabdával jár, ezek a csata viszonylag békés eszközei. Ugyanez nőiben is van, csavarintást és leszakítást kivéve.

Kovács Kati kajakoslány. Utazáskor csomó plüssbabát visz magával, most is kapott „2-tőt”.⁸ Tökre örültem nekik, mondja boldog arcoskával, biztos benne, hogy segítenek a plüssök. Magától lapátol. Ez a munkája. Szép az idő, száz evező csattog a vízben már, satöbbi. Önkéntesen lapátoló fiatal nő. Gondolj bele – találós kérdés –, lapátolja a vizet, és nem gályarab! Lapátol egész életében, és nem gályarab, ki az? Kőbán Rita. Egy dunaparti csónakházban nagy a jókedv minden nap. Úszik az ember boldogságban, és a jó Duna víz simogat.

Hiányzik három 190 centi magas védő, jelenti ki a női kézilabdacsapat esélyeit latolgotó beszélgetésen egy kényszeresen jópofizó exvízilabdás. A kínaiak ki vannak tenyészelve, kontráz egy másik, aggódó képpel. Magyarán mi nem vagyunk kitenyészelve, francba, miért nem vagyunk kitenyészelve! Túl csinosak a lányaink, teszi hozzá másvalaki, undoromban elkapcsolok. Ez hiányzik? De kinek hiányzik? Tenyészünk, és akkor nyerünk aranyt, és jó lesz nekünk? Miféle szempontból válik ettől nyertessé bárki, beleértve a nyertes, kitenyészett, 190 centis, sikeresen reménytelen kinézetű magyar nőket?

⁵ „Végighordozza a tekintetét a színházon a polgár: nem a szenzáció, nem az érzéki élvezetek színhelye ez. Eszébe jut az Alpheiosz partja (...), tíz hónapig gyakorlatoztak Éliszben a görögség bírái, a hellanodikai; most pedig megkezdődtek végre a versenyek, megküzdött egymással a sok-sok, szétszórtan fekvő város; hallatlan feszültség, hallatlan komolyság töltötte el ezt a férfias világot.” Gottfried Benn: *A dór világ, in: Esszék, előadások, Budapest, Kijarat, 2011, 136. Kurdi Imre fordítása.*

⁶ Igaly Diána, skeet, 2004, Athén.

⁷ Mely norvég találmány. Ole Einar Bjørndalen vagy Bjørn Daehlie *rengeteg aranyat gyűjtöttek. Ki tudja, ebből mennyiről mondanának le a norvégek, ha 2015. november 12-én Oslóban nem megy be Kleinhesler lövése a 26. percben.*

⁸ Parti Nagy Lajos.

A nők, ez egy férfiasan dönteni szándékozó kijelentő mondat, az izomerőt és az ezzel összefüggő robbanékonyságot kivéve mindenben jobbak a férfiaknál. Nem minden nő mindenben minden férfinél, ezt most nem fejtjük ki, legyen elég annyi, hogy Fibingerová messzebbre hajít, mint én, ő ebben a vonatkozásban a férfi dobóatlétákkal ugyanabba a kategóriába tartozik, náluk viszont rövidebbet dob. Sokkal. Ha már versenyt dobálózunk, akkor szánalmasan, összemérhetetlenül kisebbet.

Összemérhető, udvariasan nem mérjük össze, mert politikailag korrektek vagyunk. Mindazonáltal, ehhez képest azért nem szívesen kapnál Helenától egy maflást. Megjegyzem, Fibingerováól mindenkinek kizárólag az jut eszébe, hogy mekkora fülest bírna lezavarni, és semmi más. Ahogy agyongyötört, fejlődésében visszatartott, pici-de-nincs-ép-ízülete tornászlányokról a gyermekkrabszolgaság, és itt akkor abba is lehetne hagyni, de nem hagyom, mert bokszolnak is. Szabály szerint, fejevédőben. Ne nézz oda. Nők verekednek.

Nem boksz, hanem verekedés. Ha nők verekednek, ne nézd! Fordulj félre. Legjobb, ha elmész onnan. Legjobb volna elfordulni – nem mintha elfordulnál – a női versenysporttól. Nem a testedzéstől, a női test mozgatóásától, hanem a versenytől, és nem minden nők közt folyó versengéstől, csak a női versenysporttól. Ugyanis az csúnya.⁹

Tönkretesz és roncsol. Legijesztőbb a női torna. Női torna, nem fogom győzni a szidalmazását. Durva paradoxon, hogy elvileg-karcsú lányok, mint nádszál hajladoznak, de ez nem elég, mert hajlítgatják őket. Mindenki tudja, hogy elcsúfítja őket és károsítja az egészségüket a versenysport. A görög eszmény, a kalokagathia (kalosz, szép és agathosz, jó elegye) igazi megcsúfolása. Tudják, félrenéznek.

Vagy kényszeresen odanéznek, úgy tesznek, mintha tetszene nekik. Tetszik is nekik? Ha nem a test/lélek/szellem edzéséről szól, torzító és megalázó, mert fittyet hányva mindarra, amiben eleve jobbak, a férfias, a férfiakra jellemző aktivitást/agressziót hívja elő belőlük, satöbbi.

Kizárólag abszolút eredmények érdekesek – és az abszolút eredmények valóban érdekesek. A győzelem érték- és érdekes, csupán részt venni nem. A győzelemre törés állítja elő az életet, a győztes (génállománya) viszi tovább, igaz, a mögötte keletkező vákuumot a résztvevők tölti ki. A részvét(el) tölti ki – megtölti, betölti, részvét tölti el, és így tovább. Igazából kizárólag a nehézsúlyú bokszolókat díjazták, igazából te is csak azt díjazod. Ha nincs külön 170 cm alatti kosárlabdázók versenye, harmatsúly miért van külön? A pehely-stb.-súly azt jelenti, hogy még ez a pehelynyi pindurka (sérült, nő stb.), is tud dobni. Ahhoz képes, hogy... Neki is van 1 dobása. Aki nem érzi, hogy ez az ahhoz képest mennyire kínos és szánalmas, az végképp hozzászólt a körkörös megaláztatás- és hazudozásláncolathoz.

Az milyen, mikor egy harmatsúlyú bokszoló fogyaszt! És mérlegel. És sikeresen. És beszámol, milyen módszerekkel izzad le pár grammot. És mikor abbahagyja ezt az egész profi sportcécót, hónapokon belül felpuffad, belerokkan, riasztóan korán meghal. Mindez a(z embert kínosan hazug helyzetbe hozó) political correctness miatt van így. A női súlylökés/súlyemelés nem azt jelenti, hogy ahhoz képest, hogy csak nő, mekkorákat hajigál/emelint, hanem hogy a nők joga lökni/emelni, éppúgy, mint... Kajak-király-világbajnok álszerény-vagyok-de-buta mosollyal nagyképzúzik, ő lányokkal együtt szok' edzeni, úgy, hogy azok négyen ülnek a hajóban, és mosolya

⁹ „A spártai Küniszka Kr. e. 396-ban és 392-ben egy négyesfogat hajtójaként győzött a hippodromban.” Olümpiában bronz szoborcsoportot állíttatott: „»Hellász asszonyai között előttem egy sem volt, aki e koszorút átvehette«”. Küniszka apja „a peloponnészoszi háború spártai hadvezére, II. Arkhidamossz, két fivére pedig II. Agisz és II. Ágeszilaosz volt”. Behringer, i. m. 67.

pillanatnyi kétséget nem hagy afelől, hogy még így is ki a jobb. Ez mindennél durvább. Annyira, hogy tessék azonnal abbahagyni a nők professzionális versenyeztetését, háromig számolok.³ Ha valaki érzékenységet bántaná mindez, azért tegyük hozzá, hogy Egerszegi Krisztina lekörözte volna Johnny Weissmüllert, abban az esetben, ha találkoztak volna a téridőben, és lett volna ott elég víz.

Más. Vagy nem is annyira Más: Mészáros Sándor viszi Ábel a fiát az „olasz focusliba”, és az a feladat (nem a gyereké, hanem az övé), hogy ki kell bírnia a többi „apuka” folyamatos, artikulálatlan, magafeledt, végtelenül agresszív, drasztikus bekiabálásait. Ahogy szidalmazza saját gyermeküket, gyermekük geciszopó anyját, a többi kölköt, az edzőt és az istent. A húgom jár a fiával dzsúdóedzésre, és az a feladat (nem a gyereké, hanem az övé), hogy stb. Az úgynevezett gyereksportot a profi sport madzagja rángatja, kizárólag az „utánpótlás”, a potenciális élsportolók érdekesekek, a többi tűnjön el. Szakadjanak meg, és ha nem tetszik, szakadjanak le. Szomorú, megfélemlített kicsiket dresszíroznak rosszul fizetett, lelki ügyekben tökéletesen érzéketlen edzők, ambíciójukat ivadékaikra projektáló szülők asszisztálásával, ez a (remélem, gyenge) szabály. A kivételek gyengítik. Vannak kivételek. A kivétel gyengít a szabályon.

Két kedves, idősebb asszony az első két olimpiai aranyérmes. Állapítja meg egy kedvetlen, idősebb férfi médiamunkás. Aztán következik egy igazi atlétikai verseny, nyerünk kalapácsvetésben. A győztest brutálisan leleplező közelségből kíséri a kamera, cirka harminc másodpercig a figyelem középpontjába kerül, úgy érve, hogy igazán a világ figyelmének középpontjába. A százas döntő után a befutók idegesítően tudatosan viselkednek, gátlástalan önünneplés, a nyertes amerikai feka nyakába kanyarítja az amerikai zászlót, mert hát, mi mást kanyarítana a nyakába. Nem egészen hát, láttunk már amcsi néger demonstrációt himnusz alatti ökölbesorított kézzel (1968, John Carlos és Tommie Smith), NFL- sőt – pedig a jéghoki inkább a fehér középosztály sportja – NHL-játékosokat is, de most nem annak van az ideje. Hanem a pénznek. PR. De mit tesz a mi Adriánunk? A mi Adriánunk először is kifordul magából.

Nincs magánál, ez érthető, amit elért, nagy dolog. Vagy mégis magánál van, mert első dolga lecibálni magáról a nemzeti trikót, alatta hordja a kislánya arcképét, hát jó. És int a zsűrinek, nyista, nem dobja le az utolsó kört. Nem dob, noha akkor percekig biztos, bocs, de miránk, magyarokra volna figyelve. Jó, nem dob, hanem mit csinál? Fölráncigálja magára a mackógyát. Ez van mutatva! Iksz másodpercig. Tizenöt másodpercig figyel, nem túlzás, a fél világ, hogy a magyar olimpiai bajnok igyekszik a tréningalsó láthatólag túl szűk szárán áttolni a cipőt. Mosoly nélkül, integetés, barátságos arc, pillantás, csókdobás nélkül. Az 1996-os olimpiai játékokat¹⁰ Németországban néztem tévén, magyarokat egyszer sem mutattak.

Véletlenül sem. Győzteseket sem. Ha azt gondolod, hogy szépen helytálló magyar sportolók a legcsekélyebb promóciót jelentenének külföldön, rosszul gondolod. Mindenki csak a sajátjaira figyel, meg esetleg néhány futószámra. Semmi baj azzal, ha egy győztes tesz arra, hogy figyi, világ, a magyarok győztek, mert ő győzött, és mindenki bekaphassa, de akkor nem kéne a magyarok dicsősége paradigmát nyomni. Túl azon, hogy ha én meg te finanszírozzuk, hogy ő dobálgatásból éljen jól, akkor annak rá nézve nehogy már ne legyenek következményei!

Írtam fentieket jóval a doppingügy előtt. Arról nincs kedvem írni. Dopping nincs külön; azért doppingolnak, amiért ez az egész nem tetszik. A dopping pont annyira nem tetszik, mint megannyi profi(nak nevezett), így-úgy menedzselt-szponzorált, sportágagymány. Felőlem emeljenek száz kilókat elefántforma lányok, ugrabugráljanak bolhafiúkák, ha nekik jó, de nekem miért jó? „A sprints számokat már csak lassításban közvetítik, kialakul az egyszer használatos, eldobható sportolók kasztja, akiket egyetlen szuperteljesítmény

¹⁰ A rómaiak ludust, játékot szerveztek, az előkelők is nézték, de részt venni megalázó lett volna. A görögök szerint agón, küzdelem, arisztokraták sem állottak versenyezni. Nagy különbség a görögök javára: „az arisztokratikus államszerkezettel magyarázható ellentmondás, hogy a rómaiak ugyanakkor lenézték, megvetették a versenyzőket, akik között sok volt a rabszolga”. Szekeres Csilla: Sport az ókori Rómában, Alföld, 2008/10, 79.

végrehajtására tenyésztene ki. Pikkelyes úszónők, stoplitalpú futballisták, lapátkezű kenusok. A teniszben évek óta nem adnak vissza szervát, e szép múltú sport szabad szemmel követhetetlen ászszervákra redukálódik. A sakkozók összes testüregét aggyal töltik fel, és az egyik súlyemelő spartakiádon a bolgár csapat egyetlen roppant méretű élő izmot tol be a pódiumra” (Garaczi László). Alkalmas mindez akár minimális projekcióra is, tudok azonosulni velük, képviselnek engem? Nem.

Mert sajnós a sportokat illetően szinte egyedül a magyar futballválogatott képvisel, akárhogy is. Meg téged, bármennyire nem így gondolod, igen, téged is, árva honfi, aki életedben nem láttál futballmeccset, akarod vagy nem, vállalod, nem vállalod, tudsz erről vagy nagy ártatlanul fogalmad sincs róla. És a magyar kosárlabda-válogatott már nem, mint ahogy „az amerikaiakat” a kosárlabda-válogatott képviseli, az amerikai futballválogatott nem. Hogy miért, abba ne menjünk bele, viszont a kedves, ügyes koronglövő Igaly Diána,¹¹ azon kívül, hogy bír célozni, és több vagon lőszert meg agyagtányért ellövöldözött életében, a tányér- és lőszergyártókon meg a céllövőszakmán kívül semmit nem képvisel. Annál inkább doppingoló nehézatlétáink.

Ők igazán minket képviselnek! „Susmorognak az edzőjükkal és benyalnak valami port.”¹² Igazán a mieink, szót se szólhatunk, ha velünk azonosítják őket, de ebbe se mennék bele, inkább jöjjön kis foci és a magyarok. 2004 karácsonya körül a Chrystal Palace ötöt kapott a Manchestertől. Csak egy példa. Vagy kettő. A Crystal Palace-ban Király Gábor úgy kezd, hogy kifog egy tizenegyest. Utána percenként kifog valamit, mégis kap egy ötöst. Ő volt legjobb magyar. Meg Gera Zoltán, aki a West Bromwich Albionban játszott már négy éve. Akkor néztem utoljára rendesen „magyar” meccset. Az Arsenal idegenben ötöt rúg az alaposan leszakadva utolsó helyen álló West Bromwichnak, Gera nem is kezd. Becserélik, gyakorlatilag nem látszik. Négy-null környékén az Arsenal kíméletből lecseréli Barošt, emlékszem a magabiztos, önelégült arcára. Ez a különbség. Ezt látom. Nézzem vidáman? Ne nézzem, így sok időt megspórolok? Gondoljak arra, hogy a labdarúgás története első ötven évében aránytalanul jól teljesítettek a magyarok, és ha a következőkben még barátságos meccseket sem nyernek, aránytalanul jobban állnak más arányosokhoz képest? Vidámabb máris minden, ha azt hallod, hogy – 1998, TV, Mezey György – „jött Thuram letolása Petit felé”.

A futball kizárólagos. Kizárja a külvilágot, minden más megfontolást. Harci állapot, jól leírható kémiai folyamatok iktatják ki a bevált, mindennap használt, agyonhasznált mozgásformákat. A kizárólagos, az élére állított közelében megérzed a veszély ízét. Mindenképp túl, túlzás, a mindennapi kompetíciót/kooperációt fölváltja egyfajta nem-béke. Akárhogy is hangzik, a sport nem békés.

Békét hoz, békét jelent, egyenesen bejelenti, mégsem pacifista. Viszont pacifikál, ezért a sport – a pénz után, amely a piacot megteremtve lehetővé teszi, hogy kicseréld másokkal, amire szükséged van, ne kényszerülj elrabolni tőle – a legnagyobb emberi találmány. Megtanít győzni és nem ölni, legyőzteni, de nem meghalni. Az Iliászban Akhilleusz versenyeket rendez a harcban elesett Patroklosz tiszteletére,¹³ ez a mintája az Aeneisben leírt, a „fegyveres ütközetek látszat-képét” alakító játékoknak.¹⁴ Nietzsche szerint a görög hősosz „a tigris, félelmetes szemében a kéjes kegyetlenség pillantásával”,¹⁵ a görög polisz az adott esetben halálos küzdelemig fajuló versengésből fejlődött ki. A sport tehát háború, ahol a vesztes noha

¹¹ 22-szeres magyar bajnok, Sydneyben (2000) bronzérmes, Athénban (2004) aranyérmes, négyszeres világbajnok, ötszörös Európa-bajnok, 1992-ben Barcelonában a férfiak közt indult, 42. lett.

¹² Mészöly Miklós: *Az atléta halála*.

¹³ Homérosz: *Iliász*, XXIII. ének.

¹⁴ Vergilius: *Aeneis*, V. ének, Lakatos István fordítása. *A ludus Troiaet a Trójából menekülő Aeneas tendezte apja, Anchises emlékezetére Sziciliában*.

¹⁵ Friedrich Nietzsche: *A homéroszi versengés. Ifjúkori görög tárgyú írások*, Budapest, Európa, 1988, 38. Molnár Anna fordítása.

*elesik, nem vész oda;*¹⁶ a futball a háború leginkább elterjedt/elfogadott absztrakt modellje. *Jelkép,*¹⁷ *olyasmi elvontságokkal, mint a les. Gondoljunk bele, lesszabály!*

*A nők a háború igazi vesztesei, ezért ellenfelei, az imitált háború elleni kódolt gyűlöletüket, minimum ellenérzésüket a lesszabály tüntető meg nem értésével jelzik.*¹⁸ Stb., írta mindezt egy amikor ír, író, amikor futballozik, futballista. *Futball és irodalom, a kialakult hallásviszonyok miatt látszólag egymásra süket beszéd módok, olykor meglepő erővel képesek kommunikálni. Az írók futballcsapatának működésével ezek a magukba záródó terek megnyílnak egymás felé. Írók futballoznak. Komoly és vidám. Nem nevetséges. Vidám dolgok komolyan vétele.*

¹⁶ Vagy odavész; létezik átmenet. *A fekete bég, Nádasdy Ferenc és Pálffy Miklós komáromi kapitány 1578-as hírhedt – Rudolf császár által tiltott és balul kiűtő – „magyar portyája” után Nádasdy „nem is védte magát. Ő egyszerűen kijelentette, hogy a portyázásoktól nem tarthatja magát vissza, mert hiszen ezek hadigyakorlatok a katonái számára. Az ifjúság csak az ilyenek alkalmával tanulhatja meg a hadakozást. Emberhalál nélkül az efféle gyakorlat nem eshetik meg”.* Takáts Sándor: *Bajvívó magyarok. Képek a török világból,* Budapest, Móra, 1979, 89.

¹⁷ „Szép volt!... Játék csak? Erő? Ügyesség? / De kik ellen! S hányszor!... A diadalát / már-már jelképnek hitte a nemrég / hadvert nép (s vele tán a világ).” Szabó Lőrinc: *Vereség után.*

¹⁸ Csak jelzem [Súr Enikő jelzi], hogy ezért a mondatért álruhás női hordák fognak megkövezni, így: <https://www.youtube.com/watch?v=OilFx2lAAf8>